

EU:s nya handelsstrategi

Utrikesdepartementet

2010-12-09

Dokumentbeteckning

KOM(2010) 612

Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt Regionkommittén Handel, tillväxt och världspolitik Handelspolitiken – en hörnsten i Europa 2020-strategin

Sammanfattning

Europeiska kommissionens meddelande om en ny handelsstrategi presenterades den 9 november 2010. Meddelandets huvudlinje är frihandelsvänlig, vilket regeringen välkomnar. Likaså välkomnar regeringen att vikten av samstämmighet mellan yttre handelspolitik, inre marknaden och övriga politikområden, inklusive utvecklings- och miljöpolitik, lyfts fram, liksom relationerna till stora handelspartners. Regeringen kommer fortsatt att verka mot förslag som riskerar att föra EU i mer protektionistisk riktning.

1 Förslaget

1.1 Ärendets bakgrund

Europaparlamentet och Europeiska rådet antog i juni 2010 efterföljaren till Lissabonstrategin, den så kallade EU2020-strategin. Inom ramen för denna övergripande tillväxtstrategi lägger Europeiska kommissionen fram ett antal mer detaljerade förslag på olika områden. Kommissionen presenterade den 9 november 2010 sitt meddelande om en ny handelsstrategi för EU. Den nya handelsstrategin ersätter föregångaren Global Europe från 2006.

1.2 Förslagets innehåll

Kommissionens meddelande om en ny handelsstrategi slår fast en övergripande frihandelsvänlig inriktning. Strategin klargör att en öppen

handelspolitik både kan och bör främja tillväxt och sysselsättning i Europa. Dohaförhandlingarna i WTO ges fortsatt högsta prioritet. Parallellt med detta fortsätter arbetet med frihandelsavtal och att fördjupa ekonomiskt samarbete med stora ekonomiska aktörer.

Meddelandet lyfter fram kopplingarna mellan varuhandeln och tjänstehandeln, behovet av att främja innovationer och högteknologi, vikten av tillfällig personrörlighet till EU, beroendet av import och av globala distributionskedjor för EU:s industri samt betydelsen av att tackla nya former av handelsproblem.

Meddelandet visar på betydelsen av samstämmighet mellan den inre marknaden och den externa handelspolitiken, samt signalerar att det kan finnas problem med att EU ibland fattar beslut om EU-interna regelverk som har negativa effekter på företagens globala konkurrenskraft och EU:s handelsrelationer. Kommissionen konstaterar att icke-tariffära hinder ofta förorsakar betydande kostnader för företagen och många gånger resulterar i handelsdispyter. Fördjupat samarbete på regleringsområdet är därför viktigt och därför föreslås att viktiga handelspartners skall förmås att delta i det globala regleringsarbetet bland annat avseende standardisering. Även EU:s intentioner när det gäller kopplingen mellan handel och utveckling klargörs, med EPA och GSP som konkreta exempel. Meddelandet klargör dessutom att ett särskilt meddelande ska tas fram om handel och utveckling som ska presenteras under 2011.

Den nya handelsstrategin gör också tydliga kopplingar till råvarufrågorna, energiområdet och vikten av och miljömässig hänsyn. På klimatområdet förordas handelsliberalisering för miljöteknologi. Dessutom lyfts, som en konsekvens av Lissabonfördraget, fram att handelspolitikens har en roll i den bredare kontexten av EU:s utrikespolitiska relationer.

På området handelspolitiska skyddsinstrument presenterar meddelandet en mer resolut ansats från EU:s sida, och man talar om att kommissionen ska bekämpa ”orättvis” handel med alla medel som står till buds. Samtidigt öppnar meddelandet upp för att uppdatera och modernisera dessa instrument. Inom ramen för åtgärder för små och medelstora företag talas om att hjälpa dessa företag med handelspolitiska skyddsåtgärder, både när de påverkas som importörer/användare och som exportörer eller tillverkare.

På området offentlig upphandling betonar kommissionen vikten av GPA-förhandlingarna samt av förhandlingarna om Kinas anslutning till GPA. Man utlovar även ett förslag som syftar till att uppnå ”symmetri” vad gäller öppenhet i i-länder och stora framväxande ekonomier, ett förslag som kan antas innebära att EU kan begränsa tillträdet till offentlig upphandling för företag från de länder som inte ger EU motsvarande tillträde.

1.3 Gällande svenska regler och förslagets effekt på dessa

Meddelandet har inga direkta effekter på gällande svenska regler.

Det går inte att härleda några omedelbara effekter på den svenska statsbudgeten med anledning av förslaget. Det är inte heller möjligt att bedöma några direkta effekter på EU-budgeten. Kommissionen har inte utfört någon konsekvensanalys då förslagen inte är tillräckligt detaljerade för att en sådan bedömning ska kunna göras. Däremot kan vissa förslag medföra ekonomiska konsekvenser efter att de konkretiserats ytterligare och vid eventuellt genomförande. Regeringen avser återkomma med beräkningar och bedömningar av de ekonomiska effekterna i de sammanhangen.

2 Ståndpunkter

2.1 Preliminär svensk ståndpunkt

Regeringen välkomnar att kommissionen tagit fram ett meddelande om en ny handelsstrategi. Handelspolitiken har en central roll att spela när det gäller att bidra till Europas framtida konkurrenskraft, och det är viktigt att precisera hur handelspolitiken kan bidra till att nå målen som slagits fast i EU 2020. Det är av stor vikt att EU:s handelspolitik moderniseras och anpassas till de nya villkor som präglar internationell handel och investeringar i en globaliserad värld. Nuvarande handelspolitik är i alltför hög grad formad för att hantera gårdagens problem.

Regeringen välkomnar att kommissionens meddelande tydligt tar ställning för öppenhet och mot en protektionistisk hållning. Dessutom är det positivt att meddelandet lyfter fram sådana frågor som länken mellan varu- och tjänstehandel och att man närmar sig regleringsfrågor på ett sätt som motsvarar dagens produktionsstrukturer där gränsen mellan varu- och tjänsteproduktion alltmer suddas ut. Det är även positivt att meddelandet framhåller behovet av ökat deltagande i det internationella standardiseringsarbetet. Ur den aspekten är det även viktigt med en ökad konvergens mellan nuvarande europeiska och globala standarder. I detta sammanhang måste dock slås vakt om även utvecklingsländers och icke-kommersiella parter möjligheter till inflytande. Vidare är det positivt att meddelandet diskuterar hur öppenhet kan främja innovation och hur de globala produktionskedjorna påverkar handelspolitiken. Regeringen stödjer också den inriktning mot samstämmighet mellan handel, utveckling och miljömässig hållbarhet som lyfts fram i dokumentet. Det är välkommet att vikten av samstämmighet mellan EU:s handels- och utvecklingspolitik betonas och att ett särskilt meddelande om handel och utveckling tas fram. Regeringen avser verka för att det kommande meddelandet om handel och utveckling blir framåtblickande och tar ett brett grepp om hinder för utvecklingsländers handel med EU.

I den övergripande EU2020-strategin har frågor om företagens samhällsansvar framförallt diskuterats med tonvikt på små- och medelstora företag. Regeringen ser gärna att den direkta betydelsen av att företagen

integrerar sitt samhällsansvar tydligare uppmärksammas också inom ramen för arbetet med den nya handelsstrategin. Regeringen bejakar också att handelspolitiken har en roll i den bredare kontexten av EU:s utrikespolitiska relationer (inklusive MR och arbetsrätt).

Regeringen stödjer att de multilaterala frihandelsförhandlingarna i Doharundan fortsatt ges högsta prioritet men även ansatsen att fortsätta förhandla frihandelsavtal. Regeringen stödjer också den betoning som läggs i meddelandet på att förstärka och fördjupa det ekonomiska samarbetet med länder som USA, Japan, Kina och Ryssland. Regeringen efterlyser här ett mer operativt samarbete, och är också öppet för nya handelspolitiska initiativ inkl. förhandlingar om nya frihandelsavtal. Referensen till det östliga partnerskapet är också välkommen. Däremot saknar regeringen en referens till det bilaterala samarbetet med EFTA och mer specifikt Norge.

Regeringen anser att de skrivningar som finns i dokumentet om en mer resolut ansats vad gäller användningen av olika handelspolitiska skyddsinstrument och ökad symmetri i fråga om tillgång till marknader för offentlig upphandling är oroande då de indikerar en i vissa avseenden mer protektionistisk hållning. Regeringen stödjer inte en handelspolitik som bygger på ett merkantilistiskt synsätt där handelshinder i tredje land i ökad utsträckning ska matchas av handelsrestriktioner från EU:s sida.

Regeringen kommer i arbetet med rådsslutsatser starkt betona vikten av att värna en frihandelsvänlig linje inom EU, och att verka för att budskapet om fördelarna med en öppen handelspolitik utgör grunden för rådsslutsatserna. Det är också viktigt att öppenhetsbudskapet inte undermineras av vad som sägs i andra centrala EU2020-dokument såsom de om industripolitiken och den inre marknaden.

Förslagens effekter på EU-budgeten och statsbudgeten beror på den slutliga utformningen. Vissa av förslagen kan få ekonomiska konsekvenser om de genomförs. Ett genomförande kräver dock att KOM konkretiserar förslagen ytterligare och regeringen kommer att återkomma med beräkningar och bedömningar av de ekonomiska effekterna i de sammanhangen. Mot bakgrund av Sveriges budgetrestriktiva hållning är en av flera utgångspunkter för regeringen att agera för att meddelandets eventuella ekonomiska konsekvenser begränsas både på statsbudgeten och EU-budgeten.

2.2 Medlemsstaternas ståndpunkter

De detaljerade ståndpunkterna hos övriga MS är inte kända. På ett övergripande plan karakteriseras handelspolitiska diskussioner inom EU av en tydlig polarisering mellan frihandelsvänliga länder och de med en mer protektionistisk hållning.

Strategin har ännu inte behandlats av övriga institutioner.

2.4 Remissinstansernas ståndpunkter

Under sommaren 2010 genomförde kommissionen en bred konsultationsrunda kring ett antal frågor som är relevanta för strategin. Såväl EU:s medlemsstater som andra intressenter har getts möjligheter att inkomma med synpunkter.

3 Förslagets förutsättningar

3.1 Rättslig grund och beslutsförfarande

Strategin kommer att vara föremål för behandling i rådet (rådsslutsatser)

3.2 Subsidiaritets- och proportionalitetsprincipen

Inte relevant i sammanhanget

4 Övrigt

4.1 Fortsatt behandling av ärendet

Rådsslutsatser om den nya handelsstrategin behandlas i Handelspolitiska kommittén (HPK) under november och december månad. Det belgiska EU-ordförandeskapets förhoppning är att rådet ska anta rådsslutsatser före utgången av 2010.

4.2 Fackuttryck / termer

EPA (Economic Partnerships Agreements), Ekonomiska partnerskapsavtal, som förhandlas mellan EU och utvecklingsländer i Afrika, Västindien och Stilla-havsregionen.

GSP (Generalised System of Preferences), Allmänna preferenssystemet är EU:s system med sänkningar av tull för utvecklingsländer vid import till EU.

GPA (Government Procurement Agreement), plurilateralt avtal inom ramen för WTO som reglerar tillträde till offentlig upphandling för tredje land.